

Könyvbemutató, kritikai állásponttal

Az igazi önszerveződés még várat magára

Kisoroszon és Kikindán bemutatásra került Hódi Sándor Magyarok a forrongó Szerbiában című könyve - A 2000. októberének eseményeit és az új hatalom első száz napját a tanu hitelességével, az adott helyzet azonnali elemzésével, a magyar politikai élet aktív szereplőjeként értékeli a szerző - Beszélgetés Hódi Sándorral napjaink aktuális ügyes-bajos dolgairól

Ha azt mondjuk, hogy "magyarok a forrongó Szerbiában", akkor ez mindannyiunk számára egy nagyon ismert élethelyzetet jelent. A Tíz évi küzdelem a délvidéki magyarságról - amely Hódi Sándor legutóbb Kikindán is bemutatott kötete - a 2000. év október 5-ét megelőző történések, a hatalomváltás, az új kormány első száz napját összefoglaló, önéletrajzi, naplószerű írásokkal tartalmaz, mindenképp társadalomkritikával és tényekkel szembesítő kötet kerül most az olvasó kezébe.

HÓDI SÁNDORT nem kell külön bemutatni a kikindai olvasókörözönségnek. A klinikai pszichológus, tudományos kutató, társadalomkritikus, szakíró, politikus a kisebbségi lét kiváló szakértője. A társadalomszervezés aktív résztvevője. Ami elkápráztatja olvasóit, az a szókimondása, az igaza, amivel rámutat - segít, jobbitól számdékkal - közéletünk fonák helyzetére. És reményt ad, állást foglal, utat mutat.

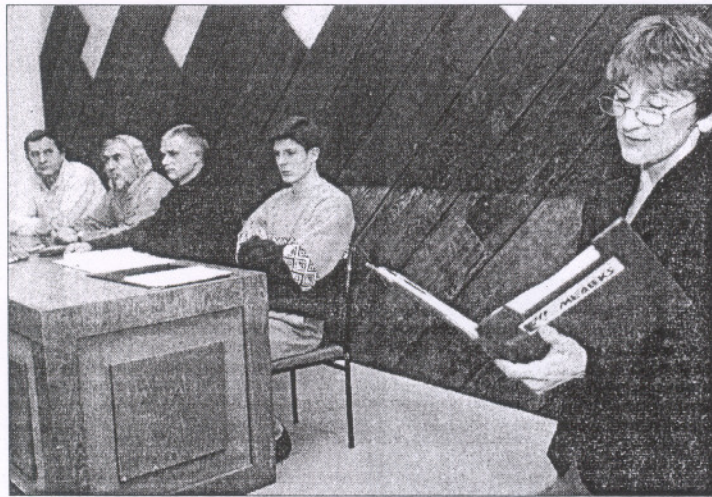
A MAGYARSÁG szellemi, lelki állapotáról mondta Hódi Sándor 2000. májusában: *Iszonyatos... környezetben, meggyezés, meggyezés, ami ellen elsősorban a szellemi munka nagyobb megbecsülésével vélekedünk. Meggyezés, meggyezés, hogy a magyarságban van még elegendő ihlet, mozgósító erő ahhoz, hogy a szellemi alkata megváltozzék, s lesz olyan szellemi irányító rétege, amely jó döntéseivel meg tudja előzni a bajt, s az eddigi kudarcokat, a hibákat, a*

Ma a magyarság többségével ugyanaz a baj, mint a szerb többséggel: hogy passzívan vár. Várja, hogy fűnt a politikusok majd megoldják a helyzetét. Nyomás, erőteljes, aktív részvétel nélkül nem megy a politikai életben sem előre semmi

bukásokat nemcsak elviselhetővé tudja tenni számunkra, hanem a nemzet javára tudja fordítani. Mert csak rajtuk áll, hogy minden akadályt, megakadályozást, bajt úgy fogjunk el, hogy annak fontos értelme, üzenete van életünk folytatása szempontjából, azáltal, hogy alkalmas szolgáltatnak döntéseink újrarendelésére, kapcsolataink átalakítására, a célok, az eszközök és a társak megváltoztatására.

AZÓTA VOLT egy "forradalom" Szerbiában, a Magyarok Világzövetségében is történt egy és más, új kisebbségi törvény- vagy védelmi törvényt "kapunk" (vagy alkottunk), megalkult a Magyar Nemzeti Tanács. A forrongó Szerbiában mennyire mozdult meg a magyar nemzetiségi - amit csak kisebbségi sorsnak minősíthetünk, elsőkézből értesülhetünk a könyvből.

A KÖNYVBEMUTATÓ után is a témához kapcsolódó kérdéseket tettük fel Hódi Sándornak.

Hódi Sándor, Baráti András, Kátai Tibor, Tóth Hunor és Kékényi Gizella

Mint pszichológus, hogyan magyarázza a magyarság, a választópolgárok családottságát, érdektelenségét?

- Önmagában a családottság és az elégedetlenség hangzatosítása nem elég, ezt politikailag nem lehet kamatoztatni. Láttuk a legutóbbi választásokon is, hogy a családottság és a rezignáció miatt a választópolgárok el se mentek kinyilvánítani akaratukat. Hát így nemigen lehet a változást sürgetni. Volt olyan jelölt is, aki esetleg lendített volna az ország szekerén, de a polgárok nem érdekelték. A tudatosodási folyamat a polgárokban nagyon lassú, ugyanakkor a családottságot hangsúlyozzák, de minden egyes emberben ott van ennek az oka. Ő maga sem

ra emlékezett engem ez, dehát nagyon csodát nem remélhetünk. Az anyaország szerepének milyen jelentőséget tulajdonít az itteni helyzetünk alakulásában?

- Sajnos a határon túli magyarság elvárása, családottsága vagy politikai életének alakulása függött és ma is függ a magyarországi politika alakulásától. Ott most már a negyedik kormány váltotta egymást, ami kétségtelenül biztató. Olyan értelemben biztató, hogy nem tud megszilárdulni egy hatalom, és ez valahol a nép elégedetlenségét jelzi, családottságát, még akkor is, ha most visszavázták a kommunistákat. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi hatalomnak a mandátuma sem lesz meghosszabítva, mert nyilván nem tudják kielégíteni azokat az elvárásokat, amelyek a magyar népből is főlhalmozódtak. Más kérdés, hogy rajtuk viszont még jobban csattan az ostor, hiszen az anyaország hatáskörös politikai, erkölcsi, anyagi támogatása nélkül mi nagyon nehezen tudunk megmaradni. Ez most jut különösen kifejezésre, az európai csatlakozás után. Mert hát Szlovákia, Románia reménykedhet abban, hogy a következő fordulóban csatlakozik, és ez lényegében más helyzetet jelent a szlovákiai magyarság számára, mint ami Szerbiában. Ukrajnában vár a magyarokra. Sajnos, elkévtünk egy súlyos mulasztást, mégpedig, hogy Magyarország csatlakozása előtt valamilyen formában valamilyen szinten nem lett elrendezve a határon kívül maradt kisebbségi helyzet. Ez a státustörvény megítélésem szerint ehhez kevés. De így alakultak a politikai viszonyok, ahogy alakultak, ezen nem tudunk változtatni, kétségtelen, hogy egy kicsit állóvízbe kerülünk, és kétségtelen az is, hogy a helyzet ilyen szempontból egy cseppet sem rózsás.

A vajdasági magyarság megnyit tesz helyzete rendezése, illetve jobbra fordulása érdekében?

- Nagyon sokáig apolitikusnak nevelték bennünket, nem volt észszerű és célszerű politikával foglalkozni. Csak olyanok foglalkoztak politikával, akik az örögnök eladták a lelküket. A rendszerváltás (nevezik így) óta vagy legalábbis a kommunista diktatúra összeomlása után vagy a többpártrendszer bevezetésével, mód van a kisebbségi

akarati politikai megnyilvánulására. Más kérdés, hogy a magyarság erre részben nem volt felkészülve, részben hiányzott az értelmiségi politikai réteg, amely nem üzletként venne részt a politikai életben, hanem közösségi érdekeket képviselne masszíván és egyértelműen. Ilyen emberek nem nagyon vannak, ezeket nagyon könnyen a pályán kívülre lehet szorítani. Gyakorlatilag ugyanazok szervezik a magyarság politikai életét, akik részt vettek a korábbi időszakban is a politikai életben. Csodát nem lehet várni még a legjobb szándékú embertől sem, hiszen ezek most is, mint akkor, a saját érdeküket nézik. Ennek ellenére a közösségi érdekek legalább szóbeli vagy néha kisebb-nagyobb látványos képviseléstől nem lehet lemondani nekik sem, az élet olyan irányba megy. Ettől csodát nem lehet remélni. Ma a magyarság többségével ugyanaz a baj, mint a szerb többséggel: hogy passzívan vár. Várja, hogy fűnt a politikusok majd megoldják a helyzetét. Nyomás, erőteljes, aktív részvétel nélkül nem megy a politikai életben sem előre semmi. A vajdasági magyarság is a '90-es évek elejéhez képest, amikor nagyon jelen

volt az önszerveződés, szinte mindenki ott volt, most egy passzív rezisztenciában várja az dolgok alakulását és szítja azt, akit éppen a sajtó meglepettet előtte. Igazán nem látom az önszerveződést, hogy lendületet kapott volna ettől.

Mégis, milyenek az esélyeink a megmaradásra, itt, a Délvidéken?

- Azt hiszem, hogy a szerb társadalom, a szerb nép megkapta azt a történelmi leckét, amelyre rászolgált, és amely nélkül nem is lehetett itt tudati, szellemi átalakulás. Ez a szűkös anyagi helyzet, az európai közösség támogatására való ráutaltság és minden egyéb, a világrend megváltozása is, előbb vagy utóbb tudatosodni fog a szerb politikában és médiában. Ha egy fajta tudatváltás, mégha lassan és keservesen, de megindul, mert Szerbiának sincs más választása, mint felzárkózni Európához, akkor ez a jövőképek nekünk dolgozik, ez a mi helyzetünkön javít. Ilyen értelemben azért alaplatan rezignációba vagy kilátástalanságba esni, mert ez azért nem így van, a mi hajónkat akkor is vízbe egy kicsit a szél, hogyha mi nem evezünk. De azért mért nem evezünk is egy kicsit?

Vitaest

Önszerveződéssel a megoldásokig

Pénteken, november 22-én az Ifjúsági Otthonban, a Női Alternatív Műhely szervezésében a rokkantak jutottak szóhoz - A vitaest Lepojka Mitanovski, a Rokkantak az Önálló Életéért Központjának aktivistája, Srđan Ćikara, az Izomsorvadásban Szervezők Szövetségének titkára és Nenad Adamov, az Ifjúsági Otthon pszichológusa vezették

Azok a problémák, amelyekkel az egészséges emberek napról-napra szembesülnek, tehát a munkanélküliség, pénztelenség, rendezetlen társadalmi viszonyok, előítéletek, stb., a mozgássérültek és betegek életében hatványozottan jelen vannak. Előbb-utóbb ezek az emberek a társadalom peremére szorultak. A Női Alternatív Műhely múlt heti vendégei a legszembetűnőbb problémákról számoltak be.

- Egy mozgássérült voltaképpen már gyermekkorban szembesül az első akadállyal, amikor a szülei óvodába, iskolába akarják iratni. Nagyon sokszor az igazgatók, tanítók úgy érzik, hogy magától értetődik - a gyereknek speciális iskolába kell mennie. Ez persze szűkíti a középiskolai választékát és kizárja a felsőoktatást. Ha a szülő nem nyugszik bele ebbe, és mégis iskolába iratja a gyereket, az már a kapuban akadályba ütközik, mert nincsenek tolokocsi részére felállított rámpák. - hallottuk Lepojka Mitanovskitól. - Nekem nincsenek különleges szükségleteim, csak másképpen elégtem őket ki. Tolókocsi és egy vagy több fizetett személyes aszisztens segítségével, viszont erre a segélyekből nem telik.

- Nem az a gond, hogy nincs segély, sokkal inkább az, hogy számunkra nincs munka. Az az

Srđan Ćikara, Lepojka Mitanovski és Nenad Adamov

általános felfogás, hogyha valaki rokkant, akkor teljes egészében munkaképtelen. En a radikális megoldások híve vagyok - ha a követeléseink süket fülekre találnak, akkor gyertünk az utcára, ilyen megoldásokat alkalmaznak a hadirokkantak. Az a lehorgoló, hogy a tartósan sérültek inkább a segélyekre voksolnak. Megszokták már, hogy nem mutatkoznak, szégyelik magukat. Pedig a néma gyerekek az a nyar sem érti a szavát, nem várhatjuk, hogy mások harcoljanak értünk. - hallottuk Srđan Ćikarától.

A VITAESTEN nem jelent meg a célelőpr kikindai érdekvédelmi szervezete, ha egyáltalán van ilyen, és a városatyák sem képviseltették magukat, pedig állítólag érdeklő őket az ügy. Csak a Vöröskereszt küldött képviselőt, ott voltak az újságírók és néhány nyitott ember. Pedig attól, hogy a rokkantak nem látjuk az iskolákban, egyetemeken vagy éppen a parlamentben, sőt az utcákon sem nagyon - Szerbia polgárainak tíz százalékát teszik ki.

Dékány Ildikó